

6. Martyshko, A.Iu., Riabukha, O.S. (2016). Osoblyvosti formuvannya teoretychnykh i metodychnykh znan iz fizychnoi pidhotovky politseiskykh [Peculiarities of formation of theoretical and methodical knowledge of physical training of police officers]. Yurydychna psykholohiia. Kyiv. № 2. S. 91–99. [in Ukrainian]

7. Nesin, O., Pavlov, A. (2003). Rol komponentiv spetsialnoi fizychnoi pidhotovky pratsivnykiv orhaniv vnutrishnikh sprav u sylovomu zatrymanni pravoporushnykiv [The Role of Components of Special Physical Training of Law Enforcement Officers in the Detention of Offenders by Force]. Moloda sportyвна nauka Ukrainy. Vyp. 7. T. 2. S. 355–358. [in Ukrainian]

8. Pasko, O.F. (2016). Systema pidhotovky maibutnikh pratsivnykiv dlia natsionalnoi politsii [The system of training future employees for the national police]. Natsionalnyi yurydychnyi zhurnal: teoriia i praktyka. № 10. S. 191–194. [in Ukrainian]

9. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi sotsialnoi prohramy rozvytku fizychnoi kultury i sportu na period do 2020 r. (2017). Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 bereznia 2017 r. [On the approval of the State targeted social program for the development of physical culture and sports for the period until 2020. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 1]. № 115. URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/nps/249793397>. [in Ukrainian]

10. Pro zatverdzhennia Zmin do Polozhennia pro orhanizatsiiu sluzhbovoi pidhotovky pratsivnykiv Natsionalnoi politsii Ukrainy (2020). nakaz MVS Ukrainy vid 21 sich. [On Approval of Amendments to the Regulation on the Organization of Service Training of the National Police of Ukraine: Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of January 21.01.2020 № 51]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0326-20.Text> 76. [in Ukrainian]

11. Pro Natsionalnu politsiiu (2015). Zakon Ukrainy vid 2 lyp. № 580-VIII [On the National Police : Law of Ukraine of July 2, 2015. No. 580-VIII]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. [in Ukrainian]

12. Stryzhak, A.P. (2012). Adekvatnost v deistviakh kak kryteri efektyvnosti professyonalno-prykladnoi fyzycheskoi podhotovky kursantov uchebnykh zavedenyi MVD [Adequacy in actions as a criterion for the effectiveness of professional and applied physical training of cadets of

educational institutions of the Ministry of Internal Affairs]. Uchenye zapysky unyversyteta imeny P.F. Leshafta. № 2. S. 90–94. [in Ukrainian]

13. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia : u 2 t. / za red. T. Yu. Krutsevych (2008). [Theory and methods of physical education: in 2 volumes / edited by T. Yu. Krutsevich]. Kyiv : Olimp. lit. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ГАЛІМСЬКИЙ Володимир Олександрович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3 Донецького державного університету внутрішніх справ.

Наукові інтереси: формування професійно значущих якостей особливості майбутнього фахівця засобами фізичної підготовки.

ГАЛІМСЬКА Інна Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри спеціальної фізичної та домедичної підготовки факультету №3 Донецького державного університету внутрішніх справ.

Наукові інтереси: формування професійно значущих якостей особливості майбутнього фахівця засобами фізичної підготовки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

GALIMSKYI Volodymyr Olexandrovych – Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Special Physical and Pre-Medical Training of Donetsk State University of Internal Affairs.

Scientific interests: the formation of professionally significant personal qualities of the future specialist by means of physical training.

GALIMSKA Inna Ivanivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Special Physical and Pre-Medical Training of Donetsk State University of Internal Affairs.

Scientific interests: the formation of professionally significant personal qualities of the future specialist by means of physical training.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2023 р.

УДК 37. 013. 42

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-211-107-113

ГАЛІЧУН Наталія Петрівна –

завідувачка навчально-методичного кабінету

Комунального закладу вищої освіти

«Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради,

аспірантка кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Волинського національного університету імені Лесі Українки

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0431-638X>

e-mail: natashahalchun@gmail.com

ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПОНЕНТІВ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА: АНАЛІЗ, ВИСНОВКИ, ПЕРСПЕКТИВИ

Стаття присвячена одній з актуальних проблем - міжкультурній компетентності медичного працівника. Інтеркультурна компетентність фахівця галузі охорони здоров'я є важливою складовою його професійної компетентності та необхідною умовою розвитку та конкурентоспроможності фахівця на сучасному ринку праці.

Авторка статті звертає увагу на важливість та актуальність досліджуваного питання з огляду на вибір Україною європейського вектору в реформуванні та осучасненні всіх сфер життя суспільства, особливо сфери надання медичних послуг.

Метою статті є осмислення сутності понять міжкультурної компетентності та міжкультурної компетентності медичного працівника, обґрунтування місця міжкультурної компетентності фахівця-медика в

ієрархії компетентностей, аналіз результатів опитування здобувачів освіти щодо компонентів міжкультурної компетентності.

На основі вивчення та узагальнення теоретичних джерел досліджуваної теми подано визначення міжкультурної компетентності та міжкультурної компетентності медичного працівника. Проаналізувавши інформаційний масив наукової літератури, авторка статті довела, що в ієрархії компетентностей медика кроскультурній компетентності належить важливе місце у комплексі фахових компетентностей на відміну від інших спеціальностей, де мультикультурна компетентність є однією із загальних.

У дослідженні проаналізовано компоненти полікультурної компетентності та зроблено висновок щодо визначення найбільш доцільного їх складу: когнітивний, інтраособистісний, соціолінгвістичний, афективний та процесуальний. Ґрунтуючись на отриманому висновку, розроблено опитувальник стосовно параметрів мультикультурної компетентності фахівця-медика та проведено анкетування. Авторка статті опрацювала результати дослідження та подала їх детальний аналіз.

Як наслідок узагальнення відповідей респондентів виокремлено питання, які склали найбільшу трудність для учасників опитування, та ті, які потребують особливої уваги та відпрацювання. Окреслено перспективи подальшого наукового пошуку та проведення дослідження. Зроблено висновок щодо необхідності внесення до каталогу вибіркових освітніх компонентів «Англійську мову в міжкультурній компетентності медичного працівника».

Ключові слова: міжкультурна компетентність, міжкультурна компетентність медичного працівника, професійна компетентність, когнітивний компонент, інтраособистісний компонент, соціолінгвістичний компонент, афективний компонент, процесуальний компонент.

HALCHUN Nataliia Petrovna –

Head of the Educational and Methodological Office
of Municipal Institution of Higher Education "Volyn Medical Institute"
of the Volyn Oblast Council,
Post-Graduate Student of Social Work and Pedagogy of the Higher
School Chair of Lesya Ukrainka Volyn National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0431-638X>
e-mail: natashahalchun@gmail.com

RESEARCH OF MEDICAL SPECIALIST'S INTERCULTURAL COMPETENCY COMPONENTS: ANALYSIS, CONCLUSIONS, PERSPECTIVES

The article deals with one of the current problems - the medical professional intercultural competency. The intercultural competency of a health care specialist is an important component of his professional competency and a necessary condition for the specialist's development and competitiveness in the modern job market.

The author of the article draws attention to the importance and relevance of the issue under investigation in view of Ukraine's choice of the European vector in reforming and modernizing all spheres of society, especially the sphere of providing medical services.

The purpose of the article is to understand the essence of the concepts of intercultural competency and intercultural competency of a medical specialist, to justify the place of intercultural competency of a medical specialist in the hierarchy of competences, to analyse the results of a survey of education seekers regarding the components of intercultural competency.

Based on the study and generalization of theoretical sources of the researched topic, the definitions of intercultural competency and intercultural competency of a medical professional are presented.

Having analysed the information array of scientific literature, the author of the article proved that in the hierarchy of competencies of a health care provider, cross-cultural competence has an important place in the complex of professional competencies, unlike other specialties, where multicultural competency is one of the general ones.

The study analysed the components of multicultural competency and made a conclusion regarding the determination of the most appropriate composition of them: cognitive, interpersonal, sociolinguistic, affective and procedural. Based on the obtained conclusion, a questionnaire was developed regarding the parameters of multicultural competence of a medical specialist and a survey was conducted. The author of the article processed the results of the research and presented their detailed analysis.

As a result of summarizing the respondents' answers, the questions that were the most difficult for the survey participants and those that require special attention and practice were highlighted. Prospects for further scientific research and research are outlined.

A conclusion was made regarding the need to include in the catalogue of selective optional components "English language in the intercultural competency of a medical specialist".

Key words: intercultural competency, intercultural competency of a medical worker, professional competency, cognitive component, interpersonal component, sociolinguistic component, affective component, procedural component.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Реалії сьогодення висувають перед Українською державою, як і перед усім суспільством, усе нові й нові виклики. Вибір Україною європейського вектору щодо реформування та осучаснення усіх сфер життя суспільства зумовив суттєві зміни. Особливим

випробуванням для українців стало повномасштабне вторгнення російських військ, унаслідок якого ми опинилися в страшних умовах війни. Зазначені обставини спонукають освітян, науковців, усіх громадян до змін у їх діяльності, до пошуку нового, що б допомогло нашій державі вистояти у надзвичайно складній

боротьбі. Військові виконують свої надзавдання на полі бою, ми ж, працівники освітньої галузі, складаємо інтелектуальний тил та працюємо на майбутнє – для підготовки таких фахівців, які зможуть якісно та професійно будувати мирне післявоєнне життя, включаючи сферу охорони здоров'я.

Надання якісних медичних послуг фахівцем – це його пріоритет та першочергове завдання. На високому професійному рівні медик повинен володіти низкою якостей, які допомагають йому комунікувати з пацієнтом, надати психологічну, моральну підтримку тощо. Однією з таких рис фаховості медика є володіння міжкультурною компетентністю, яка сприяє налагодженню спілкування в контексті лікувального процесу з представниками різних культур, поглядів, національностей, увірувань, традицій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У різний час питання міжкультурної компетентності досліджували: М. Авдєєва, Т. Астафурова, Н. Баграмова, М. Беннет, М. Бирам, Д. Гудков, В. Гудикунст, Г. Єлізарова, В. Кабакчи, В. Костомаров, А. Кнапп-Поттхофф, С. Крамш, О. Муратова, В. Сафронова, В. Фурманова та інші [2, с. 158].

Аспекти полікультурної компетентності висвітлені у працях А. Анненкової, В. Альпакова, Г. Елліс, Т. Накатями, О. Оберемко, Л. Павлова, І. Плужник, Е. Роджерса, А. Фантіні тощо [2, с. 158].

Українську наукову школу у сфері дослідження інтеркультурної компетентності представляють: С. Александрова, О. Байбакова, І. Бахова, Л. Воротняк, О. Данищенко, Н. Калашнік, Л. Костенко, Т. Пилип, О. Рембрач, М. Стародуб [2, с. 158].

Науковий пошук щодо питань професійної компетентності здійснювали: британський психолог Джон Равен; польські вчені М. Амстронг, Г. Філіпович, М. Гебановський, В. Злічінський, П. Карней, М. Кенсі, Д. Кжевінська, Т. Олексін, А. Почтовський, М. Сідор-Жадковська; українські дослідники А. Любас, Т. Браніцька, О. Переходько, О. Резунова та інші [3, с. 212].

Професійну компетентність медичного працівника вивчали такі українські вчені: С. Бухальська, О. Голік, Я. Кульбашна, М. Мруга, І. Радзівська, К. Хоменко, А. Щербакова [3, с. 214].

Метою статті є осмислення сутності понять міжкультурна компетентність та міжкультурна компетентність медичного працівника, обґрунтування місця міжкультурної компетентності фахівця-медика в ієрархії компетентностей, аналіз результатів опитування здобувачів освіти щодо компонентів міжкультурної компетентності.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сучасні процеси, пов'язані з формуванням глобального світового співтовариства,

потребують становлення відповідних пріоритетів та цінностей, спрямованих на взаємодію та інтернаціоналізацію. Зазначені цінності стосуються всіх сфер буття. Надзвичайно вплив зазначені цінності здійснюють на галузь медицини, яка несе особливу відповідальність за збереження життя й забезпечення фізичного й психічного здоров'я населення. Перед фахівцем-медиком постають вимоги глобальної компетентності, яка є показником глибокого професіоналізму й почуття громадянської відповідальності, що не окреслюється межами місцевого або національного рівня.

Дослідження стосовно формування міжкультурної компетентності медичного працівника спонукало до проведення аналізу морфем «між-», «інтер-», «транс-», «полі-», «мульти-», «крос-», який довів їх синонімічність. Тому, вважаємо рівнозначним вживання прикметників «міжкультурний», «інтеркультурний», «транскультурний», «полікультурний», мультикультурний «кроскультурний», а також понять, які їх включають. Звідси слідує, що поняття «міжкультурна компетентність», «інтеркультурна компетентність», «транскультурна компетентність», «полікультурна компетентність», «мультикультурна компетентність» та «кроскультурна компетентність» є тотожними, і в такому розумінні вживатимемо їх у викладі матеріалу дослідження.

Компетентності мають ієрархічну сутність, що представлена трьома рівнями: ключові (базові) компетентності, загальногалузеві компетентності, спеціальні (фахові) компетентності [7]. Третій рівень представляють фахові компетентності, що становлять якісну теоретичну та практичну підготовку спеціаліста. Професійно компетентний працівник володіє сформованими професійно значущими якостями, він психологічно готовий до професійної діяльності та позитивно до неї ставиться. Кожна професія вимагає від працівника високого рівня професіоналізму. Однозначно, що альтернативою професіоналізму є компетентність. Фахова компетентність для кожної професії особлива.

Діяльність у системі «людина-людина» відображає сутність професійної компетентності спеціаліста-медика, адже об'єктом його діяльності є людина. Важливим у роботі фахівця галузі охорони здоров'я є не лише глибокі знання та уміння, особливості клінічного мислення, а й особисті якості, уміння комунікувати з пацієнтом. Тобто, професійна компетентність медичного працівника поряд з високим рівнем спеціальної медичної підготовки передбачає загальнолюдську культуру, відповідні соціально-психологічні риси особистості, ціннісні орієнтації та комунікативну грамотність. Належна комунікація у медичній професії є єдиним шляхом до порозуміння та взаємодії, фактором організації взаємовідносин у професійних контактах.

Від народження і до смерті особу супроводжують медики. Умови діяльності медичних працівників охоплюють широке коло спілкування з представниками різних соціальних та етнічних груп, особистісних та культурних установок. Вони виконують безліч соціальних ролей, інтегруються у різні сфери життя. Це зумовлює наявність у такого фахівця відповідних світоглядних, громадянських, полікультурних рис особистості, з урахуванням традиційної активної ролі медиків як у суспільному житті країни, так і на міжнародному рівні [6, с. 82].

Сучасний фахівець-медик, окрім високої професійної кваліфікації у наданні допомоги пацієнтам, повинен бути готовим до взаємодії з представниками іншої культури, поважати інші культурні цінності, погляди, традиції, віросповідання, вміти розпізнавати, поважати та ефективно використовувати відмінності у способі мислення, поведінки. Тобто, він повинен володіти міжкультурною компетентністю.

На основі попереднього пошуку та аналізу праць вітчизняних та зарубіжних учених нами сформульовано власне тлумачення поняття міжкультурної компетентності як здатності будувати взаємозв'язки з представниками інших культур, що ґрунтується на високому рівні соціальної сприйнятності, позитивній етнічній ідентичності, сформованому толерантному ставленні до партнерів по взаємодії та готовності до двозначних комунікативних ситуацій [4, с. 45-46].

Як правило, інтеркультурна компетентність належить до загальних і не залежить від фаху людини. Але зміст полікультурної компетентності фахівця-медика ширший ніж в інших професіях [6, с. 4]. Тому, проаналізувавши точки зору більшості дослідників даного питання вважаємо кроскультурну компетентність спеціаліста охорони здоров'я професійною компетентністю.

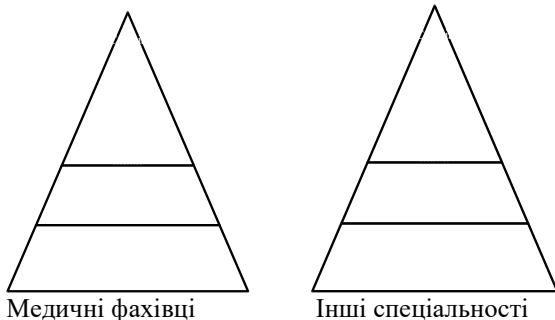

Рис. 1. Місце міжкультурної компетентності в ієрархії компетентностей медичних фахівців та інших спеціальностей.

Отже, міжкультурна компетентність медичного працівника – це компонент професійної майстерності, особистісно-професійна якість, що забезпечує здатність вирішувати професійні завдання в умовах полікультурного середовища сучасного світу на

основі здобутих знань, умінь, навичок та сформованих професійно-особистісних мотивів, цінностей у реальних ситуаціях професійної інтеркультурної взаємодії з представниками різних соціальних груп, національностей та релігійних конфесій за умови безпечного виконання обов'язку лікаря, медичної сестри тощо.

Існують різні варіанти диференціації структури міжкультурної компетентності. Проте, на нашу думку, компоненти (або параметри), виокремлені Т. Пилип, найбільш точно відображають структуру транскультурної компетентності фахівця медичної галузі. Їх є п'ять: когнітивний, інтраособистісний, соціолінгвістичний, афективний та процесуальний. [4, с. 45].

Відповідно до цієї структури ми розробили опитувальник, який запропонували здобувачам освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти КЗВО «Волинський медичний інститут» освітньо-професійних програм «Сестринська справа», «Екстрена медицини», «Фармація» та студентів такого ж рівня Волинського національного університету імені Лесі Українки освітньо-професійної програми «Фізична реабілітація, ерготерапія». Для отримання об'єктивних даних було обрано здобувачів освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я приблизно однакового вікового сегменту двох закладів вищої освіти м. Луцьк. Анкета анонімна, включає демографічні дані та п'ять розділів по десять запитань. Кожен розділ відповідає досліджуваному компоненту міжкультурної компетентності фахівця-медика. В опитуванні прийняли участь 100 здобувачів освіти КЗВО «Волинський медичний інститут» та 60 студентів університету.

Проаналізуємо відповіді здобувачів вищої освіти Волинського медичного інституту. Щодо демографічних показників: всі опитані – українці, рідною мовою зазначають українську, 5% – чоловічої статі, 95% – жіночої, 20% – здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти, 80% – здобувачі другого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Когнітивний компонент інтеркультурної компетентності становить культурно-специфічні знання, які є основою для адекватного трактування комунікативної поведінки представників іншої культури, як ґрунт для запобігання непорозумінням та корегування власної комунікативної поведінки в полікультурному процесі [4, с. 45]. Велика кількість респондентів досить добре обізнані з деякими питаннями щодо цього і 95,7% здобувачів диференціюють поняття «мультикультурна компетентність», 89,4% з них цікавляться культурою, традиціями й звичаями інших народів, 72,3% відводять культурі важливу функцію.

Поняття «нація», «етнічна самосвідомість», «духовна культура» розуміють 19,1%, 55,3% і

87,2% опитаних, відповідно. Однозначно, турбує незнання українцями поняття «нація». Як наслідок – лише 21, 3% учасників анкетування зазначили, що освіта є засобом долучення особи до культури. Знають, що демократія – це «влада народу» 68,1% здобувачів, а балади про Робіна Гута є пам'ятником англійської літератури XVII століття – 63,8%.

Інтраособистісний параметр характеризує внутрішній стан особистості та її розвитку чи самовизначення, стан психологічної готовності особи до спілкування, її ставлення до представників іншої культури [4, с. 45]. 95,7% респондентів стверджують, що їм важливо усвідомлювати себе українцем. У виборі національності для 97,9% опитаних визначальною є традиція у сім'ї. Щодо позитивного ставлення до представників інших рас, то показники коливаються: від 78,7% щодо сусіда в купе потяга до 44,7% у виборі майбутнього чоловіка чи дружини. Але, якщо друг (подруга) має намір укласти шлюб з представником (представницею) іншої національності, то позитивних відповідей 87,2%.

Стосовно мови, то якщо у колективі представники однієї національності спілкуються по-своєму, то 61,7% опитаних це не дратує, 21, 3% з них – дратує. Щодо спілкування у міжнаціональній сім'ї, то 29,8% відповідей свідчать про готовність вчити мову обранця (обраниці), 97,9% учасників анкетування бажають, щоб майбутні діти розмовляли обома мовами.

Соціолінгвістичний компонент передбачає знання і своєї, і чужої культури, адекватне розумінні культурної своєрідності іншого суспільства, здатність адаптуватися до поведінки партнерів, внаслідок чого формується належна здатність до міжкультурного діалогу, правильне розуміння партнерів по комунікації, які представляють інші культури [4, с. 45]. Мотивом вивчення англійської мови для 83 % опитаних є не лише позитивна оцінка, а й у спішна реалізація знань під час полікультурної взаємодії. 80,9% респондентів вважають необхідним розібратися та дійти суті, якщо виникають непорозуміння в мультикультурному діалозі.

На запитання про небажані теми для бесіди з британцями правильну відповідь (гроші, політика, релігія, смерть, плітки) дали 68,1% учасників анкетування. Тобто одна третина з них цього не знають. Однак відсоток тих, хто знають дозволені теми (погода, мистецтво, відпочинок, хобі, подорожі), становить 97,9.

Лише 31,9% знають коротку форму («Hiya!») популярного англійського вітання «How are you?» Про те, 57,4% опитаних дали правильну відповідь («Howdy!») на питання про аббревіатуру «How do you do?» Деякі жести невербальної комунікації носіїв англійської мови знає лише 31,9% здобувачів освіти.

Афективний компонент включає толерантність та емпатію, що є запорукою не лише довірливого ставлення до представників інших культур, а й вибудовують психологічне підґрунтя для ефективної кроскультурної взаємодії. Даний параметр характеризується стійкістю до фрустрації й стресу, рефлексією, впевненістю у собі, відсутністю упереджень, відвертістю, повагою до інших культур, готовністю до їх вивчення, міжкультурною адаптацією [4, с. 45].

Засвідчили розуміння поняття «толерантність» та «інтолерантність» 76,6% і 17 % учасників опитування, відповідно. «Придушення прав і свобод представників різних етнічних груп», як прояв інтолерантності визнали 83% опитаних. 72,3% здобувачів освіти вважають себе толерантними стосовно представників інших культур, а 85,1% – висловилися за необхідність бути толерантними.

Опитування включало низку запитань стосовно роботи медичних фахівців. «Надмірну дратівливість і несправедливі докори хворого треба терпіти навіть, якщо вони тривають роками» – бачать це своїм обов'язком 29,5% респондентів, 46,8% – згодні з цим («до певної міри»), 23,4% – сказали, що ні, і у них також не «залізні нерви». 83% опитаних вважають, що хворим можна допомогти навіть словом, а 14,9% віднесли це до функції медичного психолога.

Відповіді на питання стосовно процесуального компоненту міжкультурної компетентності також становлять значний інтерес. Зазначений параметр включає стратегії, що застосовуються для інтеркультурних контактів та забезпечують їх успішний перебіг, спонукають до мовної активності, пошуку міжкультурних елементів, сприяють готовності до порозуміння та виявлення ознак непорозуміння, використанню досвіду попередніх контактів, збагачують знаннями про культуру та своєрідність партнера по комунікації [4, с. 46]

Усмішку найбільш ефективною формою спілкування в усіх культурах вважають 91,5% учасників опитування. Значна кількість респондентів недостатньо обізнані з особливостями західної комунікативної культури. Лише 36,2% з них знають, що там стратегія спілкування будується за принципом: спочатку відповідь – потім мотивація. Рукостискання американців кількома рухами розуміють як вияв вдячності 53,2% опитаних, про те, лише 6,4% знають про американський агресивний стиль поведінки у переговорах, коли часто використовується тиск. А от німці, зазвичай, ведуть ділову розмову не ближче ніж за 60 см. від партнера. Про це відомо 23,4% учасників дослідження.

Майже 91% учасників анкетування дотримуються думки, що перебуваючи в оточенні людей з іншої країни, варто розуміти

прийнятті правила, спостерігаючи за їхньою поведінкою. 74,5% здобувачів освіти вважають необхідним слідкувати за мовою тіла співрозмовника та уникати незрозумілих і двозначних слів, якщо комунікація відбувається іноземною мовою. 68,1% учасників мають не сформовані навички активного слухання, оскільки відводять погляд чи дивляться в кут, коли слухають співрозмовника.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок напрямку. Вважаємо, що можна зробити висновок щодо важливості оволодіння міжкультурною компетентністю майбутніми фахівцями медичної галузі. Полікультурна компетентність є необхідною умовою їх конкурентноспроможності, сприяючи ефективності полікультурної взаємодії, а також дієвим механізмом гармонізації відносин з представниками різних народів та культурних традицій, встановлення гармонійних міжособистісних стосунків у мультикультурному професійному соціумі [1, с. 20].

Результати опитування продемонстрували недостатню обізнаність учасників опитування щодо питань міжкультурної взаємодії. Однак, респонденти володіють понятійним апаратом на досить високому рівні (приблизно 90%), окрім понять «нація» та «інтолерантність», недостатньо знають про особливості західної комунікативної культури та невербальні способи передачі інформації у діловому спілкуванні. Хоча великий відсоток опитаних вважають себе толерантними у ставленні до представників інших рас, про те менше половини з них готові до шлюбу з представниками іншої національності. Відсоток осіб із несформованими навичками активного слухання також досить значний. Здобувачі освіти, у своїй більшості, не знають звичних в англійському спілкуванні вітань.

Оскільки проведене дослідження продемонструвало недостатню сформованість у здобувачів освіти навичок полікультурної взаємодії, вважаємо доцільним розробити та внести до каталогу вибіркового освітніх компонентів «Англійську мову в міжкультурній компетентності медичного працівника» в межах освітньо-професійних програм «Сестринська справа», «Екстрена медицина» та «Фармація». Для викладання освітнього компонента підготувати методичний посібник. Для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти розробити та провести тренінгове заняття по формуванню крос-культурної компетентності.

Абсолютно очевидно, що успішна комунікація в багатокультурному суспільстві можлива лише за умови оволодіння всіма учасниками полікультурного діалогу відповідними знаннями, застосуванням практичних умінь та комунікативних навичок для розуміння один одного. Тому, оволодіння міжкультурною компетентністю сприяє

ефективнішій професійній діяльності медиків, розширює та збагачує їх фахову компетентність, вдосконалює комунікативні навички, розвиває критичне мислення.

У свою чергу, ефективне транскультурне спілкування малоімовірне за відсутності в учасників комунікації інтеркультурної компетентності, яка сприяє їх конкурентноспроможності на міжнародному ринку праці [5].

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Браніцька Т. Р. Міжкультурна компетентність як важливий чинник професійної діяльності фахівців соціальної сфери. Науковий вісник ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2019. Вип. 1 (44) URL : <http://orcid.org/0000-0003-4503-3140> (дата звернення : 20.10.2023)
2. Гальчун Н. Теоретичне осмислення поняття міжкультурної компетентності в сучасних наукових дослідженнях. *Інноваційна педагогіка*. Одеса, 2021. Вип. 35. С. 157–163. URL : <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/35.32>
3. Наталія Гальчун. Міжкультурна компетентність як складник професійної компетентності медичного працівника. *Актуальні питання гуманітарних наук. Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Вип. 43. 2021. Т. 1. С. 211–219. URL : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/43-1-31>
4. Пилип Т. Я. Генезис поняття «міжкультурна компетентність». *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2015. Вип. 8. С. 42–47. URL : <http://surl.li/mrubh>.
5. Резунова О. С. Міжкультурна компетентність як необхідна складова професійної компетентності сучасного фахівця. *Науковий огляд*. 2021. № 1 (73). URL : <https://orcid.org/0000-0003-3315-0294> (дата звернення : 20.10.2023)
6. Щербакова А. В. Формування полікультурної компетентності у студентів-медиків у навчально-виховному процесі вищого медичного навчального закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Луганськ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Старобільськ, 2015. 357 с.
7. На Урок освітній проект. Методичні рекомендації «Формування компетентностей – запорука успіху». URL : <http://surl.li/mrhmw> (дата звернення : 20.10.2023)

REFERENCES

1. Branitska, T. R. (2019). Mizhkulturna kompetentnist yak vazhlyvyi chynnyk profesiinnoi diialnosti fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Intercultural Competency as an Important Factor in the Professional Activity of Social Sphere Specialists]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series «Pedagogy. Social work», issue 1 (44)* Available at: URL : <http://orcid.org/0000-0003-4503-3140> [in Ukrainian]
2. Halchun, N. (2021). Teoretychne osmyslennia poniattia mizhkulturnoi kompetentnosti v suchasnykh naukovykh doslidzhenniakh [Theoretical Understanding of the Concept of Intercultural Competency in Modern Scientific Research]. *Innovative Pedagogy. Odesa*, issue 35, pp. 157–163. [in Ukrainian].
3. Halchun, Nataliia. (2021). Mizhkulturna kompetentnist yak skladnyk profesiinnoi kompetentnosti medychnoho pratsivnyka [Intercultural Competency as a Component of Medical Specialist Professional Competence]. *Current Issues of Humanitarian Sciences. Interuniversity Collection of Scientific Works of Young Scientists of Ivan*

Franko State Pedagogical University of Drohobych, issue 43, vol. 1, pp. 211–219. [in Ukrainian].

4. Pylyp, T. Ya. (2015). Henezys poniattia «mizhkulturna kompetentnist» [The GENESIS of the Concept of "Intercultural Competency"]. Professional Education: Problems and Prospects. issue 8, pp. 42–47 Available at: URL : <http://surl.li/mrubh> [in Ukrainian]

5. Rezunova, O. S. (2012). Mizhkulturna kompetentnist yak neobkhdna skladova profesiinoi kompetentnosti suchasnoho fakhivtsia [Intercultural Competency as a Necessary Component of the Professional Competence of a Modern Specialist]. Scientific Review, Nr 1 (73) Available at: URL : <https://orcid.org/0000-0003-3315-0294> [in Ukrainian]

6. Shcherbakova, A. V. (2015). Formuvannia polikulturnoi kompetentnosti u studentiv-medykiv u navchalno-vykhovnomu protsesi vyshchoho medychnoho navchalnoho zakladu [Formation of Multicultural Competency in Medical Students in the Educational Process of a Higher Medical Educational Institution]. Thesis ... Candidate Ped. Sciences: 13.00.08, Luhansk. National University named after T. Shevchenko. Starobilsk. 357 p. [in Ukrainian]

7. Na Urok osvittii proekt [Methodical Recommendations "Formation of Competencies is the Key to Success"] Available at: URL : <http://surl.li/mrhmw> [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ГАЛЬЧУН Наталія Петрівна – завідувачка навчально-методичного кабінету Комунального закладу вищої освіти «Волинський медичний інститут» Волинської обласної ради, аспірантка кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Наукові інтереси: педагогіка вищої школи, організація освітнього процесу в закладах вищої медичної освіти, викладання англійської мови за професійним спрямуванням для майбутніх медичних працівників, міжкультурна компетентність медичного працівника.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

HALCHUN Nataliia Petrovna – Head of the Educational and Methodological Office of Municipal Institution of Higher Education "Volyn Medical Institute" of the Volyn Oblast Council, Post-Graduate Student of Social Work and Pedagogy of the Higher School Chair of Lesya.

Scientific interests: higher school pedagogy, organization of the educational process in institutions of higher medical education, teaching English for professional purposes for future medical specialists, intercultural competence of a medical specialist.

Стаття надійшла до редакції 19.09.2023 р.

УДК 378,147.091.33-027.22:070(045)

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-211-113-118

ДЕМЕШКО Інна Миколаївна –

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри української філології та журналістики

Центральноукраїнського державного

університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2982-8675>

e-mail: demeshkoim@gmail.com

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ

У статті розглянуто проблеми професійно-орієнтованого навчання української мови для студентів спеціальності 061 «Журналістика» в сучасному освітньому просторі. Сучасна концепція мовної освіти передбачає навчально-методичне забезпечення студентів, створення комплексу та системи завдань, відповідних професійно-орієнтованих заходів, проходження виробничої практики для підготовки конкурентоспроможного фахівця-журналіста і швидкої адаптації до професійної діяльності. На заняттях для студентів зазначеної спеціальності використовуються такі інтерактивні методи, як електронні навчальні видання, ситуативні проблемні завдання, мультимедійні лекції та практичні заняття, тренінги, майстер-класи, ігрове навчання, прес-конференції, круглі столи, кейс-методи. При підготовці висококваліфікованих фахівців спеціальності 061 «Журналістика» необхідно усвідомлено реалізовувати компетентнісний підхід, застосовуючи компетентнісну модель навчання, інтерактивних технологій, STEAM-методику, урахування особливостей інтегральних, загальних та професійних компетентностей. Упровадження STEAM-освіти формує навички командної роботи, критичного мислення, уміння застосовувати знання для розв'язання конкретних завдань. Використання STEAM-методику спрямовує до креативності, самостійності, відповідальності за прийняті рішення.

При оцінюванні реалізуються такі завдання: формування дослідницької пропозиції, написання репортажів, створення концептуальної карти, захист проекту, лінгвостилістичний аналіз тексту, переважно публіцистичного стилю. Організація та використання інтерактивного навчання спонукає до колективного, групового навчання в співпраці, моделюючи життєві або виробничі ситуації, використовуючи відповідні рольові ігри, пов'язані із журналістикою, що сприяє ефективно розв'язувати проблеми, створювати творчу атмосферу довіри, взаємодії, підтримки та співпраці.

Ключові слова: журналістика, інтерактивні технології, інтерактивне навчання, STEAM-освіта, STEAM-методика, контекстне навчання.